

Baggrundsnotat: "Beskyttelsesstatus" - opholdstilladelse og *non-refoulement*

Udarbejdet af: Nina Lassen, Asyl og Repatriering
Dato: December 2004

1. Indledning

En lovændring i juni 2002 afskaffede det såkaldte *de facto*-flygtningebegreb og erstattede det af en ny "beskyttelsesstatus" (B-status). Ændringen gjaldt for alle ansøgninger om asyl indgivet efter lovens ikrafttræden, den 2. juli 2002. Dette notat analyserer følgerne af lovændringen og de konsekvenser, som denne, gennem Flygtningenævnets praksis, siden har haft for beskyttelse af asylansøgere og flygtninge i Danmark. Derudover redegøres for de vigtigste aspekter af de relevante internationale bestemmelser og der gives en gennemgang af praksis for meddelelse af den nye beskyttelsesstatus. Hvor det i lyset af bemærkningerne til lovændringen i 2002 skønnes relevant foretages en sammenligning med tidligere praksis for meddelelse af *de facto*-status. Endelig gives en kritisk vurdering af statusvalget (beskyttelsesstatus vs. flygtningestatus).

2. Komplementære former for beskyttelse - historisk udvikling

Allerede få år efter Flygtningekonventionens vedtagelse i 1951 blev det klart, at dens anvendelsesområde kun omfatter en del af de flygtninge, der har behov for international beskyttelse. På denne baggrund er der siden introduceret en række supplerende beskyttelsesmodeller såvel i international praksis som i mange nationale retstilstande. I Danmark skete dette i første omgang gennem en administrativ praksis, der blev fastlagt i 1960'erne til de såkaldte B-status flygtninge. I 1983 blev der medtaget en udtrykkelig hjemmel i den nye Udlændingelovs § 7, stk. 2, til at meddele opholdstilladelse til udlændinge, "som ikke [var] omfattet af Flygtningekonventionen af 28. juli 1951, men hvor det af lignende grunde som anført i konventionen eller af andre tungtvejende grunde ikke [burde] kræves, at udlændingen vend[te] tilbage til sit hjemland" (benævnt *de facto*-flygtninge).

Med indlemmelsen i udlændingelovgivningen ønskede man at understrege retskravet på anerkendelse af *de facto*-flygtningestatus. Dels skulle der være tale om en kodificering af den praksis, der for nævnte hovedgrupper af B-flygtninge havde udviklet sig i 1960'erne. Dels understregedes i forarbejderne behovet for en vis fleksibilitet i den retlige struktur af bestemmelsen, således, at også nye grupper af asylsøgere fremover ville kunne få deres behov for beskyttelse opfyldt.

På baggrund af en tilsyneladende politisk og folkelig usikkerhed omkring rækkevidden af § 7, stk. 2, særlig i relation til hvorvidt det til meddelelse af opholdstilladelse i medfør af denne bestemmelse krævedes, at den pågældende udlænding befandt sig i en *individuel* risiko for forfølgelse i hjemlandet, blev der i 1998 foretaget en såkaldt præcisering af bestemmelsens ordlyd og forarbejder.¹ I henhold til den således ændrede § 7, stk. 2 skulle der herefter efter ansøgning gives opholdstilladelse til:

"en udlænding, som ikke er omfattet af Flygtningekonventionen af 28. juli 1951, men hvor det af lignende grunde som anført i konventionen eller af andre tungtvejende grunde, der medfører en velbegrunnet frygt for forfølgelse eller tilsvarende overgreb, ikke bør kræves, at udlændingen vender tilbage til sit hjemland".

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik, at der ikke med denne lovændringen var tilsigtet en ændring af betingelserne for at meddele *de facto*-status, således som disse allerede tidligere var sammenfattet af Flygtningenævnet.

3. Lovændring af juni 2002 - Beskyttelsesstatus

Med det udtrykkelige formål mest muligt at begrænse antallet af udlændinge, der kommer til Danmark, og alene yde beskyttelse, hvor Danmark er internationalt forpligtet hertil, vedtog Folketinget i juni 2002 at afskaffe *de facto*-flygtningebegrebet og erstatte dette af den såkaldte *beskyttelsesstatus* (B-status).² I henhold til den ændrede bestemmelse i § 7, stk. 2, skal der herefter - efter ansøgning - gives opholdstilladelse til:

"en udlænding, hvis udlændingen ved en tilbagevenden til sit hjemland risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf."

Ved lovændringen i juni 2002 skete en tilsvarende ændring af *non-refoulement* bestemmelsen i Udl. § 31. Udover den beskyttelse, der herefter fortsat ligger mod *refoulement* svarende til Flygtningekonventionens artikel 33, blev beskyttelsen mod *refoulement* i henhold til den nugældende Udl. § 31, stk. 1, begrænset til følgende situationer:

"En udlænding må ikke udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

I bemærkningerne til lovforslaget anførte regeringen, at konsekvensen af lovændringen ville være, at "grupper af asylansøgere, som i dag meddeles opholdstilladelse med *de facto*-status, ikke fremover vil kunne meddeles opholdstilladelse." Som eksempler på sådanne grupper af asylansøgere, blev henvist til "asylansøgere, der som asylmotiv alene påberåber sig militærunddragelse", "asylansøgere, der påberåber sig risiko for indkaldelse til aktiv krigstjeneste ... medmindre de ved en tilbagevenden til hjemlandet risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf," og "asylansøgere, der nærer en betydelig subjektiv frygt for forfølgelse, fordi de tidligere har været udsat for tortur eller andre overgreb som f.eks. voldtægt, men hvor frygten ikke længere kan antages at være objektivt begrundet - f.eks. fordi der har fundet et systemskifte sted i hjemlandet." Ligeledes antog regeringen, at lovændringen ville få betydning for opholdstill-

¹ Lov nr. 473 af 1. juli 1998.

² Lov nr. 365 af 6. Juni 2002

delder til krigsflygtninge, herunder til somaliske asylansøgere, der som hovedregel hidtil var blevet anerkendt som *de facto*-flygtninge på *prima facie* basis.

I bemærkningerne til lovforslaget anførtes endvidere, at tilfælde af krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 3, af – med bemærkningernes ord – ”tvingende humanitære grunde”, ikke skulle kunne medføre beskyttelsesstatus efter den (nye) § 7, stk. 2. I stedet ville der i disse tilfælde ”kunne” meddeles humanitær opholdstilladelse i medfør af § 9 b, men tilsyneladende uden den beskyttelse mod udsendelse og *refoulement* til situationer omfattet af artikel 3 i EMRK, som ellers er sikret med bestemmelsen i Udl. § 31, stk. 1.

4. Danmarks internationale forpligtelser i relation til menneskerettighederne

Bestemmelsen i Udl. § 7, stk. 2 er udformet i overensstemmelse med EMRK artikel 3 og Artikel 1 i Tillægsprotokol nr. 6 til EMRK fra 1983 vedrørende afskaffelsen af dødsstraf (Tillægsprotokol 6).

Ved EMRK artikel 3 fastslås det:

”Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf”

I henhold til Artikel 1 i Tillægsprotokol nr. 6, sammenholdt med artikel 1 i Tillægsprotokol nr. 13 til EMRK, der trådte i kraft 1. juli 2003, er dødsstraf under alle forhold forbudt:

”Dødsstraffen skal afskaffes. Ingen må idømmes en sådan straf eller henrettes.”³

Tilsvarende relevante internationale forpligtelser findes i artikel 3 i FNs konvention fra 1984 mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (FNs Torturkonvention - CAT), artikel 7 i FNs konvention fra vedrørende borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) og i artikel 37, litra a, i FNs konvention om barnets rettigheder (CRC).

4.1. Tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention definerer ikke begreberne tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har imidlertid i en række afgørelser henvist til FNs Torturkonventions definition af begrebet tortur i artikel 1,⁴ der antages i vidt omfang at dække en almindelig opfattelse af torturbegrebet:⁵

”I denne konvention betyder udtrykket ”tortur” enhver handling, ved hvilken stærk smerte eller lidelse, enten fysisk eller mental, bevidst påføres en person med det formål at fremskaffe oplysninger eller en tilståelse fra denne eller en tredjemand, at straffe ham for en handling, som han selv eller en tredjemand har begået eller mistænkes for at have begået, eller at skræmme

³ Bestemmelsen i Artikel 2 i Tillægsprotokol nr. 6, der tillader brug af dødsstraf i krigstid, blev for Danmark og en række andre ratificerende landes vedkommende fjernet med ikrafttrædelsen den 1. juli 2003 af Protokol nr. 13 af 3. Maj 2002 vedrørende afskaffelse af dødsstraf under alle forhold. Med ikrafttrædelsen af Tillægsprotokol 13 blev der således tillige endegyldigt gjort op med muligheden for brug af dødsstraf under EMRK art. 2, stk. 1.

⁴ *Selmouni vs. Frankrig*, Afgørelse af 28. juli 1999, Appl. No. 25803/94 og *Dikme*, afgørelse af 11. juli 2000 (henvisning i *Den Europæiske Menneskerettskonvention med Kommentarer*, p. 106)

⁵ Jf. Lars Rehof i *Den Europæiske Menneskerettskonvention med Kommentarer*, p. 106

eller lægge tvang på ham eller en tredjemand, eller af nogen grund baseret på nogen form for forskelsbehandling Smerte eller lidelse, der alene er en naturlig eller tilfældig følge eller del af lovlige sanktioner, er ikke omfattet."⁶

Både den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og den Europæiske Menneskerettighedskommission har i en række andre afgørelser foretaget en nærmere afgrænsning af bestemmelsen, såvel i relation til, hvad de enkelte begreber generelt indeholder, som deres indbyrdes afgrænsning i forhold til hinanden.

"... Ill-treatment must attain a minimum level of severity if it is to fall within the scope of Article 3. The assessment of this minimum in, in the nature of things, relative; it depends on all the circumstances of the case, such as duration of the treatment, its physical or mental effects and, in some cases, the sex, age and state of health of the victim, etc."⁷

Af afgørelserne fremgår, at både fysiske og psykiske lidelser kan være omfattet af forbuddene i såvel EMRK artikel 3 som CAT artikel 3. Endvidere peger praksis på, at begrebet tortur i et eller andet omfang er begrænset til de situationer, hvor anvendelsen sker med et bestemt formål for øje, hvormod dette ikke er tilfældet for så vidt angår forbuddene mod nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf som omfattet af EMRK artikel 3 og CAT artikel 16.

"...The notion of inhuman treatment covers at least such treatment as deliberately causing severe suffering, mental or physical, which, in a particular situation, is unjustifiable. The word "torture" is often used to describe inhuman treatment, which has a purpose, such as the obtaining of information or confession, or the infliction of punishment, and is generally an aggravated form of inhuman treatment. Treatment or punishment of an individual may be said to be degrading if it grossly humiliates him before others or drives him to act against his will or conscience."⁸

Anvendelsen af EMRK artikel 3 er ikke begrænset til sager, hvor der er tale om *påført* mishandling. Menneskerettighedsdomstolen har således i flere sager anført, at meget alvorlige og kritiske medicinske forhold kan føre til behov for beskyttelse under artikel 3. I en principiel afgørelse fra 1997 udstrakte Domstolen således beskyttelse i henhold til EMRK artikel 3 til en statsborger fra St. Kitts and Nevis, der led af AIDS i et kritisk stadium. De medicinske faciliteter og behandlingsmuligheder i St. Kitts var utilstrækkelige for personer, der lider af AIDS. Efter at have vurderet, at både kvalitet og adgang til behandling og den moralske støtte, som klageren modtog i England, uden sammenligning var meget bedre end det, som klageren ville kunne få i St. Kitts, besluttede Domstolen:

"In view of these exceptional circumstances and bearing in mind the critical stage now reached in the applicant's fatal illness, the implementation of the decision to remove him to St Kitts would amount to inhuman treatment by the respondent State in violation of Article 3."⁹

⁶ Derimod ses den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke at have kopieret den betingelse som CAT opstiller i artikel 1 som et yderligere kriterium for, at der foreligger tortur, nemlig at "en sådan smerte eller lidelse påføres af eller på opfordring af en offentlig ansat eller en anden person, der virker i embeds medfør eller med en sådan persons samtykke eller indvilligelse." Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har således i adskillige sager understreget, at EMRK artikel 3 finder anvendelse også i tilfælde, hvor truslen stammer fra personer eller grupper af personer, der ikke er agenter for staten, men hvor staten ikke er i stand til at imødegå risikoen ved at yde passende beskyttelse, se herom under pkt. 4.3.

⁷ *Irland vs. England*, afgørelse af 18. januar 1978, refereret i UNHCR: UNHCR Manual on Refugee Protection and the ECHR, Part 2.1 - Fact Sheet on Article 3, marts 2003

⁸ Kommissionen i den *Græske sag*, afgørelse af 18. november 1969, refereret i UNHCR: *UNHCR Manual on Refugee Protection and the ECHR, Part 2.1 - Fact Sheet on Article 3, marts 2003*. For en uddybning af betydningen af formålet med handlingerne, se Lars Rehof i *Den Europæiske Menneskeretskonvention med Kommentarer*, p. 106ff

⁹ *D vs England*, Afgørelse af 2. maj 1997, Appl. No. 30240/96.

Menneskerettighedsdomstolen har ligeledes flere gange henvist til den dynamiske fortolkning som den Europæiske Menneskerettighedskonvention er underlagt, således blandt andet i en afgørelse fra 1999 vedrørende artikel 3. Her mindskede Menneskerettighedsdomstolen de hidtidige krav til, at visse former for behandling kunne kvalificeres som tortur:

"... having regard to the fact that the Convention is a 'living instrument which must be interpreted in the light of present-day conditions' ...the Court considers that certain acts which were classified in the past as 'inhuman and degrading treatment' as opposed to 'torture' could be classified differently in future. It takes the view that the increasingly high standard being required in the area of the protection of human rights and fundamental liberties correspondingly and inevitably requires greater firmness in assessing breaches of the fundamental values of democratic societies"¹⁰

4.2. Forbuddets absolutte karakter

EMRK artikel 3 giver ikke i sig selv mulighed for at begrænse bestemmelsens anvendelsesområde, ligesom der heller ikke generelt er mulighed for at fravige forbuddet i artikel 3, hverken i tilfælde af krig, eller hvor andre nødsituationer måtte true nationens liv, jf. EMRK artikel 15 (2). Domstolen har i overensstemmelse hermed i en lange række sager fremhævet og understreget bestemmelsens absolutte og ufravigelige karakter:

"...It follows that the prohibition under Article 3 of the Convention is an absolute one and that there can never be under the Convention, or under international law, a justification for acts in breach of that provision..."¹¹ og "... The Convention prohibits in absolute terms torture and inhuman or degrading treatment or punishment, irrespective of the victim's conduct. Unlike most of the substantive clauses of the Convention and of Protocols Nos. 1 and 4, Article 3 makes no provision for exceptions and, under Article 15 para. 2, there can be no derogation therefrom even in the event of a public emergency threatening the life of the nation."¹²

I modsætning til FNs Flygtningekonvention, er Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ikke alene rettet mod beskyttelse af flygtninge. Menneskerettighedsdomstolen har gennem en lang række afgørelser fortolket bestemmelsen i artikel 3 som ydende effektiv beskyttelse mod alle former for direkte eller indirekte tilbagesendelse af enhver udlænding, herunder en asylansøger, der har fået afslag på asyl, til steder, hvor den pågældende ville være i risiko for at blive underlagt tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

En afgørelse fra 1996 drejede sig om en sag fra England, hvor de britiske myndigheder, blandt andet under henvisning til den trussel, han måtte antages at udgøre mod den nationale sikkerhed, havde besluttet at udvise en asylansøger, der var dømt for overfald og slagsmål, og om hvem det blev påstået, at han var involveret i terroristaktiviteter i forbindelse med sine politiske aktiviteter. Samtidig med, at den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udtrykkeligt anerkendte de store vanskeligheder, som stater kan have med at beskytte deres samfund mod terrorisme fastholdt Domstolen artikel 3's absolutte karakter: "... even in these circumstances, the Convention prohibits in absolute terms torture or inhuman or degrading treatment or punishment, irrespective of the victims conduct.... Thus whenever substantial grounds have been shown for believing that an individual would face a real risk of being subjected to treatment contrary to Article 3 if removed to another State, the responsibility of the contracting State to safeguard him or her against such treatment is engaged in the event of expulsion. In these circumstances, the activities of the individual in question, however undesirable or dangerous, cannot be a material consideration." Til sammenligning med Flygtningekonventionens anvendelsesområde anføres i samme afgørelse "The protection afforded by Article 3 is thus wider than that provided by Articles 32 and 33 of the United Nations 1951 Convention on the Status of Refugees."¹³

¹⁰ *Selmouni vs. Frankrig*, Afgørelse af 28. juli 1999, Appl. No. 25803/94

¹¹ *Irland vs. England*, afgørelse af 18. januar 1978, refereret i UNHCR: UNHCR Manual on Refugee Protection and the ECHR, Part 2.1 - Fact Sheet on Article 3, marts 2003

¹² *Irland vs. England*, afgørelse af 18. januar 1978, para. 163, refereret i UNHCR: UNHCR Manual on Refugee Protection and the ECHR, Part 2.1 - Fact Sheet on Article 3, marts 2003

¹³ *Chahal vs. England*, afgørelse af 15. november 1996, Appl. No. 22414/93, para. 79-80.

Således vil en udlænding i givet fald kunne påberåbe sig beskyttelse i medfør af EMRK artikel 3 uanset, at han enten måtte være omfattet af Flygtningekonventionens udelukkelsesgrunde eller undtagelser til udvisnings- og refouleringsforbuddene i henholdsvis artikel 32 og 33, eller i øvrigt ikke falder inden for Flygtningekonventionens beskyttelsesområde. Eksempler herpå er tilfælde, hvor kravet til særlig udskillelse eller kvalificering i forhold til en af konventionens fem grunde ikke er opfyldt, det påberåbte asylmotiv alene relaterer sig til strafforfølgning i forbindelse med borgerlig kriminalitet eller ophørsgrundene eksempelvis finder anvendelse.

4.3. Forfølgelsens udøver - "agents of persecution"

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en lang række sager fastslået, at krænkelse af EMRK artikel 3 kan forekomme uanset om de risikerede overgreb udgår fra staten eller om der er tale om overgreb fra privatpersoner eller grupper af privatpersoner, som staten enten ikke er villige og/eller i stand til at beskytte imod. Endvidere vil bestemmelsen i helt særlige tilfælde kunne finde anvendelse i situationer, selv hvor ingen, hverken enkeltpersoner, grupper eller staten, kan drages til ansvar.

I en afgørelse fra 1996 vedrørende en somalisk statsborger, som de østrigske myndigheder ønskede at udsende tvangsmæssigt til Somalia, fandt Domstolen, at manglen på offentlige myndigheder, var en faktor, der i den konkrete sag forhindrede tilbagesendelse, og udtalte:

"There was no indication that the dangers to which the applicant would have been exposed in 1992 had ceased to exist or that any public authority would be able to protect him."¹⁴

Tilsvarende, i en afgørelse fra 1997, udtalte Domstolen, at bestemmelsen i EMRK artikel 3 er anvendelig:

"...where the danger emanates from persons or groups of persons who are not public officials. However, it must be shown that the risk is real and that the authorities of the receiving State are not able to obviate the risk by providing appropriate protection."¹⁵

Endelig statuerede Domstolen i sagen *D vs. England*, at en krænkelse af EMRK artikel 3 kan forekomme, selv hvor hjemlandet hverken kan drages direkte eller indirekte til ansvar for de risikerede overgreb:

"given the fundamental importance of Article 3 in the Convention system, the Court must reserve to itself sufficient flexibility to address the application of the Article in other contexts which might arise. It is therefore not prevented from scrutinizing an applicant's claim under Article 3 where the source of the risk of proscribed treatment in the receiving country stems from factors which cannot engage either directly or indirectly the responsibility of the public authorities of that country."¹⁶

4.4. Internt flugtaltemativ - internt beskyttelsesalternativ

¹⁴ *Ahmed vs. Østrig*, Afgørelse af 17. december 1996, Appl. No. 25964/94

¹⁵ *H.L.R. v. Frankrig*, Afgørelse af 29. april 1997, Appl. No. 24573/94

¹⁶ Jf. henvisningen ved fodnote 9.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i enkelte sager fastslået, at der i forbindelse med undersøgelsen af, om der foreligger en risiko for krænkelse af EMRK artikel 3, skal foretages en vurdering af mulighederne for at benytte sig af et internt flugt- eller beskyttelsesalternativ:

I en afgørelse fra 1996, der vedrørte en Sikh fra Punjab i Indien udtalte Domstolen: "in view of the Government's proposal to return Mr Chahal to the airport of his choice in India, it is necessary for the Court to evaluate the risk of his being ill-treated with reference to conditions throughout India rather than in Punjab alone..." og fandt i denne sag, at "elements in the Punjab police were accustomed to act without regard to the human rights of suspected Sikh militants and were fully capable of pursuing targets into areas of India far away from Punjab."¹⁷

5. Flygtningenævnets praksis

I perioden fra ændringen af Udl. § 7, stk. 2 i 2002 til december 2004, har Flygtningenævnet meddelt B-status i ca. 25 sager. Et mindre antal af disse afgørelser vedrører asylansøgere, der er blevet anset for værende i risiko for overgreb, som direkte kunne tilregnes myndighederne i deres hjemland, for eksempel i forbindelse med strafforfølgning for utroskab eller anden uægteskabelig adfærd. De fleste tilladelser vedrører sager, hvor der forelå en velbegrundet frygt for overgreb fra enkeltstående myndighedspersoner, grupperinger i samfundet som for eksempel militser, eller privatpersoner, som hjemlandets myndigheder ikke blev anset for at være i stand – eller villige – til at beskytte imod. I enkelte sager forelå risiko for klassiske former for tortur og dødsstraf. I andre sager var der tale om risiko for alvorlige overgreb i form af æresdrab og andre alvorlige udenretlige overgreb.

I et mindre antal sager, hvor ansøgeren har været omfattet af udlændingelovens udelukkelsesgrunde, har nævnet tilsvarende besluttet, at der under hensyntagen til refouleringsforbuddet i Udl. § 31, ikke ville kunne ske udsendelse til hjemlandet.

5.1. Strafferetlige sanktioner - generelt

Praksis for meddelelse af *de facto*-status efter bestemmelsen i Udlændingelovens § 7, stk. 2, som denne var affattet og gældende for ansøgninger om asyl indgivet forud for 2. juli 2002, omfattede blandt andet sager, hvor asylansøgeren ved en tilbagevenden ville risikere en efter Flygtningenævnets vurdering uforholdsmæssig hård straf. De oftest fremhævede sager af denne karakter relaterede sig til risiko for strafforfølgning i forbindelse med republikflugt eller militærunddragelse. I disse sager blev der ofte – men ikke altid – lagt afgørende vægt på den risikerede strafudmålings *længde*. I andre afgørelser vedrørende *de facto*-status synes Flygtningenævnet imidlertid lige så ofte at have lagt afgørende vægt på at sikre beskyttelse mod udsendelse til bestemte strafformer – og *forhold* under strafafsoningen, der, uanset afgørelserne typisk ikke indeholdt eksplicit henvisning til EMRK, ICCPR eller CAT, dog synes at have været af en karakter, der ligger på linie med de overgreb, der i dag anses for omfattet af forbuddet mod udsendelse til tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

¹⁷ *Chahal vs. UK*, Afgørelse af 15. november 1996, Appl. No. 22414/93

5.1.1. Længde af straf, strafformer og forhold under afsoning

Det fremgår ikke altid klart af Flygtningenævnets aktuelle praksis for meddelelse af B-status efter den nugældende bestemmelse i Udl. § 7, stk. 2, om Nævnet i de pågældende sager har fundet, at længden af den risikerede straf i sig selv, karakteren af straffen eller forholdene i forbindelse med strafafsoning som sådanne måtte anses som en krænkelse af forbuddet mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende straf eller behandling i EMRK artikel 3 og de øvrige internationale bestemmelser forstand, eller om der i realiteten har været tale om en vurdering af u/forholdsmæssighed målt med "danske" øjne af den risikerede straf eller behandling.

En afgørelse fra september 2003 vedrørende en kvindelig statsborger fra Iran, der havde haft et forhold til en gift mand. Flytningenævnet lagde til grund, at ansøgerens udenomsægteskabelige forhold til en gift mand var blevet anmeldt til de iranske myndigheder, hvorfor det måtte forventes, at der indledtes en straffesag mod ansøgeren. Flygtningenævnet fandt, at der i denne forbindelse var en nærliggende risiko for at ansøgeren ville blive udsat for "tortur eller umenneskelig behandling."¹⁸

I december 2003 meddeltes B-status og opholdstilladelse til en mandlig statsborger fra Iran. Nævnet lagde til grund, at ansøgeren, der uden tidligere at have været politisk aktiv, havde deltaget i en demonstration, hvor der var taget billeder af de demonstrerende. Efterfølgende var efterretningstjenesten mødt op på hans bopæl og fortalt hans mor, at han var blevet identificeret, ligesom de havde forhørt sig om ham i nabolaget. Efter demonstrationen havde ansøgeren skjult sig hos venner, indtil han udrejste fra Iran på falske papirer. Andre demonstrerende blev anholdt og deres senere skæbne kendtes ikke. Ved en tilbagevenden til Iran frygtede ansøgeren at blive behandlet som alle de studenter, der forsvandt under demonstrationen og mente at den mindste straf der ventede ham var piskeslag. Herudover frygtede han at blive forvist. På baggrund af ansøgerens tidligere ansættelse i Forsvarsministeriet fandt Flygtningenævnet, at det ikke kunne udelukkes, at ansøgeren var blevet identificeret som deltager i den nævnte demonstration og dette – sammenholdt med sagens øvrige oplysninger, herunder at ansøgeren var udrejst på falske papirer – førte til, at nævnet fandt, at det var sandsynliggjort, at ansøgeren ville være i en "konkret risiko for ved en hjemvenden at blive udsat for straf omfattet af Udl. § 7, stk. 2."¹⁹

Flygtningenævnet behandlede i april 2004 en sag vedrørende en mandlig statsborger fra Nigeria, der i forbindelse med en udvisningsdom havde søgt asyl i Danmark. På baggrund af sagens konkrete omstændigheder fandt Flygtningenævnet ikke, at det kunne udelukkes, at ansøgeren ville være i risiko for at blive retsforfulgt ved en hjemvenden, som følge af, at han var blevet dømt for narkotikasmugling i Danmark. Efter det oplyste ville straffniveauet være fra 2 måneder til 3 års fængsel. Flygtningenævnet fandt ikke, at det forhold, at ansøgeren risikerede at blive idømt yderligere straf som følge af, at han ved sin adfærd havde bragt sit land i miskredit, var af en sådan karakter, at der alene af denne grund kunne meddeles opholdstilladelse i medfør af Udl. § 7. Nævnets flertal fandt imidlertid, at oplysningerne om fængselsforholdene i Nigeria er af en sådan beskaffenhed, at det ikke kunne udelukkes, at et fængselsforhold inden for den nævnte periode kunne sidestilles med umenneskelig eller nedværdigende behandling. Flertallet fandt herefter, at ansøgeren som udgangspunkt var omfattet af Udl. § 7, stk. 2, men fandt samtidig under henvisning til den kriminalitet, som ansøgeren var dømt for, at særlige grunde talte imod, at ansøgeren meddeltes opholdstilladelse. Herefter ansås ansøgeren med hjemmel i Udl. § 10, stk. 2, for udelukket fra opholdstilladelse i henhold til § 7, men omfattet af udsendelsesværnet i Udl. § 31, stk. 1.²⁰

En anden afgørelse fra april 2004 vedrørte en russisk statsborger af etnisk tjetjensk oprindelse. Han deltog fra slutningen af 1999 og frem til april 2000 i krigshandlinger og partisankrig mod det russiske militær i bjergene i Tjetjenien. I april 2000 blev hans gruppe opløst, fordi russerne trængte frem, hvor hans gruppe blev opløst. Ansøgeren levede herefter hos familiemedlemmer, men besøgte sit hjem og sin ægtefælle et par gange om måneden. I slutningen af oktober 2001 under et sådant besøg blev han anholdt af russisk militær og taget med til afhøringer vedrørende sin rolle under den anden tjetjenske krig. Han var tilbageholdt i tre døgn og blev slået under afhøringerne. Han blev løsladt, da der blev betalt bestikkelse i form af en kalashnikov og penge til soldaterne. Efter at have modtaget en tilsigelse i maj 2002 udrejste han i juli 2002 til Polen på falske pas. Uanset den korte tilbageholdelse fandt Flygtningenævnet, henset til baggrundsoplysningerne, ikke, at man kunne fastslå, at der var gjort endeligt op med ansøgerens deltagelse i krigen. På denne baggrund fandt Flygtningenævnet, at ansøgeren risikerede en sådan behandling i Rusland, at han måtte anses for omfattet af Udl. § 7, stk. 2, og meddelte ham B-status.²¹

¹⁸ Refereret i *Information fra Flygtningenævnet nr. 38 - januar 2004* (Sag nr. 37/38) og i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3 (BR 12/11). Om statusvalget i denne sag, se pkt. 5.7

¹⁹ Refereret i *Information fra Flygtningenævnet nr. 38 - januar 2004* (Sag nr. 42/38). Om statusvalget i denne sag, se punkt 5.7

²⁰ Utrykt afgørelse

²¹ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fl.dk, Sag nr. Rus/2004/1

I nogle sager har Flygtningenævnet konkret vurderet om der forelå en risiko for idømmelse af en efter dansk retstradition uforholdsmæssig høj straf, som berettigede til beskyttelse. I enkelte sager er der meddelt opholdstilladelse efter Udl. § 7, stk. 2 (B-status) på dette grundlag.

Flygtningenævnet meddelte i august 2003 B-status og opholdstilladelse til en libanesisk statsborger, der var blevet idømt dødsstraf *in absentia* for blandt andet at have ladet sig rekruttere i den Sydlibanesiske Hær (SLA), hvor han havde haft rang af kaptajn. Flygtningenævnet fandt i denne sag, at uanset de foreliggende baggrundsoplysninger om mulighed for strafnedsættelse ved en genoptagelse af sagen, burde det ikke kræves at ansøgeren vendte tilbage til Libanon. Flygtningenævnet lagde i denne forbindelse vægt på, at der ikke "kan ses bort fra, at ansøgeren kan risikere at blive idømt en endelig straf, der vil være uforholdsmæssig efter dansk retstradition."²²

I en sag fra februar 2004, blev spørgsmålet om uforholdsmæssighed i straffen berørt. Det blev imidlertid ikke dette, men forholdene under afsoningen, der blev afgørende for, at Flygtningenævnet meddelte B-status og opholdstilladelse til den pågældende asylansøger. Sagen omhandlede en kvindelig statsborger fra Iran, der sammen med sine børn var flygtet på grund vold fra den tidligere ægtefælle. Ansøgeren havde i perioden fra 1982 til udrejsen i 2001 været udsat for særdeles grove voldsepisoder fra sin tidligere ægtefælle, fra hvem hun var blevet skilt i 1998. Ansøgeren havde forgæves adskillige gange henvendt sig til forskellige myndigheder for at anmelde ægtefællens overgreb, men anmeldelserne var blevet afvist, antageligt på grund af svigerfamiliens indflydelsesrige position. I forbindelse med indgåelse af nyt ægteskab havde ansøgeren måttet overlade forældremyndigheden over sine to børn til den tidligere ægtefælle, men havde som følge af fortsatte overgreb fra den tidligere ægtefælle mod hende og børnene valgt at udrejse. Der verserede nu en sag mod ansøgeren for bortførelse af børnene. Nævnet fandt ikke at kunne afvise, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Iran ville risikere en behandling omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2, og henviste i sin begrundelse herfor til, at ansøgeren i perioden fra 1982 og frem til udrejsen ikke hos de iranske myndigheder havde kunnet opnå beskyttelse mod ægtefællen, og at hun heller ikke ved en tilbagevenden ville kunne opnå en sådan beskyttelse. Nævnet kunne ikke afvise, at ansøgeren efter sin udrejse med børnene uden tilladelse fra ægtefællen ville blive udsat for endnu grovere livstruende overgreb fra hans side. Det forhold, at børnebortførelse blev straffet hårdere i Iran end i Danmark kunne ikke i sig selv føre til asyl, men det var indgået i nævnets vurdering, at ansøgeren som kvinde var i særlig risiko for under *afsoning* af en langvarig fængselsstraf at blive udsat for overgreb, herunder voldtægt og tortur.²³

5.1.1.1. Militærunddragelse som asylgrundlag

Som ovenfor nævnt, blev det i bemærkningerne til lovforslaget, der afskaffede *de facto*-status, anført, at en af konsekvenserne af lovændringen ville være, at asylansøgere, der som asylmotiv alene påberåber sig militærunddragelse, ikke længere ville få opholdstilladelse medmindre de ved en tilbagevenden til hjemlandet risikerede dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. En efter danske retstraditioner uforholdsmæssig streng straf for militærunddragelse skulle således, ifølge bemærkningerne, ikke kunne medføre opholdstilladelse. Allerede forud for lovændringen i 2002 stillede Flygtningenævnet imidlertid yderst strenge krav til, hvornår en straf måtte anses for at være uforholdsmæssig hård i forhold til danske retstraditioner. I praksis blev der således givet afslag til langt de fleste asylansøgere, der som asylmotiv anførte risiko for straf i forbindelse med militærunddragelse og kun hvor der var udsigt til en meget alvorlig straf i hjemlandet, der langt oversteg den straf, der ville være blevet pålagt i Danmark for tilsvarende forhold, blev der meddelt beskyttelse som *de facto*-flygtninge.

Flygtningenævnet har kun i enkelte sager taget stilling til spørgsmålet om meddelelse af beskyttelsesstatus i denne type sager og hidtil meddelt afslag på opholdstilladelse. Der synes imidlertid i disse sager at have været tale om konkrete vurderinger, og Flygtningenævnet har ikke principielt udelukket, at risiko for uforholdsmæssig høj straf for militærunddragelse i givet fald vil kunne anses for

²² Utrykt afgørelse

²³ Afgørelse refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fl.n.dk, Sag nr. Iran/2004/2

omfattet af Udl. § 7, stk. 2, og således af forbuddet mod udsendelse til tortur eller nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf.

En afgørelse fra oktober 2004 vedrørte et ægtepar fra Syrien. En del af den mandlige ansøgers asylmotiv var risiko for fængselsstraf på grund af udeblivelse fra militæret. Flygtningenævnet fandt i denne sag ikke, at den omstændighed, at den mandlige ansøger risikerede fængsel for udeblivelse fra militæret, kunne begrunde asyl, idet "ansøgeren ikke, ifølge baggrundsoplysningerne, risikerer en uforholdsmæssig streng straf herfor."²⁴

5.1.2. Republikflugt

Blandt de første, der fra midten af 60'erne og indtil jerntæppets fald blev meddelt *de facto*-status, var østeuropæere, der på den ene side ikke kunne sandsynliggøre, at de i deres hjemland risikerede forfølgelse af en af de i Flygtningekonventionen opregnede grunde, men hvor en tilbagesendelse efter en illegal udrejse fra hjemlandet eller udløb af udrejsevisa på den anden side måtte antages at ville resultere i uforholdsmæssigt hårde straffe for såkaldt *republikflugt*. Fra 1994 til 2000 blev irakere fra dengang myndighedskontrolleret område meddelt *de facto*-status på lignende grundlag. I de tilfælde, hvor den illegale udrejse eller forsøget på at opnå asyl i udlandet straffes som en politisk forbrydelse, f.eks. som forræderi mod styret, vil man formentlig kunne argumentere for at anse forholdet for omfattet af Flygtningekonventionens beskyttelsesområde, uanset om asylansøgerens oprindelige motiv til at forlade hjemlandet relaterer sig til Flygtningekonventionens grunde.²⁵ Hvorvidt dette synspunkt vil slå igennem i lyset af ændringen af bestemmelsen i Udl. § 7, stk. 2, og indførelsen af den snævrere og, i forhold til denne type af sager, formentligt vanskeligere anvendelige beskyttelsesstatus, er endnu ikke afklaret i nævnspraksis.

5.1.3. Dødsstraf

I enkelte afgørelser har Flygtningenævnet direkte henvist til risikoen for dødsstraf i begrundelsen for enten at meddele opholdstilladelse i medfør af Udl. § 7, stk. 2, eller for, i det mindste, at træffe beslutning om, at der ikke måtte ske tvangsmæssig udsendelse til hjemlandet.

I marts 2004 traf Flygtningenævnet beslutning om, at en mandlig statsborger fra Ghana, som var omfattet af udelukkelsesgrundene og derfor ikke kunne meddeles opholdstilladelse, i henhold til Udl. § 31 ikke skulle kunne tvangsmæssigt udsendes til hjemlandet, idet han der ville være i risiko for at blive idømt dødsstraf. I den landsby, som ansøgeren kom fra, havde hans far haft til opgave at udpege en efterfølger til landsbyens religiøse leder. Faderen blev dræbt af nogle medlemmer af en familie, der ønskede selv at opnå denne post. Lederen af den pågældende familie besatte egenhændigt posten som religiøs leder og som hævn for disse handlinger satte ansøgeren ild til lederens hus. To af lederens børnebørn omkom og lederen selv blev forbrændt. Ansøgeren er identificeret som gerningsmanden, og landsbyens beboere ledte efter ham. Nævnet fandt ikke at kunne udelukke, at han risikerede at blive dræbt af dem. Der er dødsstraf i Ghana, og Flygtningenævnet antog, at ansøgerens forbrydelse efter dens karakter måtte medføre dødsstraf. Uanset at dødsstraffen ikke var blevet eksekveret i Ghana inden for de seneste 10 år, fandtes ansøgeren efter det foreliggende at være i en konkret og særlig risiko for at sådan straf ved en tilbagevenden.²⁶

I en afgørelse fra november 2004, henviste Flygtningenævnet i en sag vedrørende en iransk statsborger, der var flygtet fra et ægteskab i Iran og i Danmark havde fået et barn med en herboende samlever, til at ansøgeren, der tidligere havde været i de iranske myndigheders søgelys omkring beskyldninger for prostitution til, at hun ved en tilbagevenden ville risikere "dødsstraf

²⁴ Utrykt afgørelse. Længden af den risikerede straf fremgår ikke af de umiddelbart tilgængelige baggrundsoplysninger.

²⁵ Se herom nærmere i Lone B. Christensen m.fl. *Udlændingeret*, 2. udgave, kapitel 10, afsnit 4.4.6 ved "imputed political opinion".

²⁶ Refereret i Flygtningenævnets praksisoversigt på www.fln.dk (sag nr. Gha/2004/1)

eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig og nedværdigende behandling” og meddelte på dette grundlag ansøgeren opholdstilladelse i henhold til Udl. 7, stk. 2 (B-status).²⁷

5.2. “Agents of persecution”

5.2.1. *Manglende myndighedsbeskyttelse - generelt*

Flygtningenævnet har i en række sager meddelt B-status til personer, der ved en hjemvenden ville befinde sig i risiko for alvorlige overgreb fra enkeltstående myndighedspersoner eller grupperinger i samfundet, som hjemlandets (centrale) myndighederne ikke antages at ville være villige eller i stand til at beskytte imod. Kun i sjældne tilfælde indeholder Nævnets afgørelse en direkte henvisning til, hvilket konkret led af Udl. 7, stk. 2, sagen vurderes at falde ind under.

Nævnet meddelte i juni 2003 B-status og opholdstilladelse til en kvindelig somalisk statsborger, der tilhørte minoritetsklanen, Ansharaf og kom fra Balad i det sydlige Somalia. Hendes forældre og bror var blevet dræbt i 1991. Ansøgeren blev gift i 2000 og samme år blev hendes ægtefælle taget til fange af den klan, der tidligere havde dræbt hans forældre. Hendes søster var også forsvundet, og ansøgeren havde ikke noget netværk tilbage i Somalia. Hun havde gennem en længere årrække levet i skjul i en nu afdød mosters hus af frygt for overgreb, som hun var blevet udsat for fra medlemmer af en rivaliserende klan, da hun en enkelt gang forlod huset. På denne baggrund fandt Flygtningenævnets flertal, at der ikke kunne bortses fra, at ansøgeren, der var en enlig kvinde, ved en tilbagevenden til det sydlige Somalia ville risikere umenneskelig og nedværdigende behandling.²⁸

En afgørelse fra august 2003 vedrørte en somalisk statsborger, der var kommet i et modsætningsforhold til en anden klan på grund af en satirisk tegning som han var blevet tvunget til at lave af et fremtrædende medlem af sidstnævnte klan. Hans bopæl var som følge heraf flere gange blevet opsøgt af den afbillede persons sønner, og der var for familien ingen tvivl om, at ansøgeren var i livsfare. Af frygt for overgreb havde han holdt sig skjult fra konflikten opståen til udrejsen. Flygtningenævnet, der lagde vægt på disse forhold samt på det forhold, at ansøgeren tilhørte en minoritetsklan, meddelte opholdstilladelse i henhold til § 7, stk. 2 (B-status) under henvisning til, at man ikke fandt at kunne bortse fra, at ansøgeren ved en tilbagevenden ville risikere umenneskelig eller nedværdigende behandling.²⁹

Ligeledes i august 2003 meddelte Flygtningenævnet opholdstilladelse (B-status) til en mandlig statsløs palæstinenser fra Vestbredden. Ansøgerens væsentligste asylmotiv var, at han af Fatah, herunder navnlig tre fætre, der var medlemmer af Fatah, gennem to til tre år var søgt presset og truet til at tilslutte sig organisationen med henblik på deltagelse i aktioner med israelerne. Ansøgeren vægrede sig, da han ikke ønskede at deltage i voldelige aktioner. Flygtningenævnet fandt, at det ikke kunne afvises, at ansøgeren, hvis han fastholdt sin vægring, ville anses for forræder og blive udsat for alvorlige overgreb, eventuelt likvidering. Det kunne ikke antages, at de israelske myndigheder eller selvstyremyndighederne ville eller kunne yde ansøgeren beskyttelse herimod.³⁰

I oktober 2003 meddelte Flygtningenævnet opholdstilladelse i medfør af Udl. § 7, stk. 2 (B-status) til en mandlig statsborger fra Afghanistan. I 1994 havde ansøgeren sammen med to familiemedlemmer overgivet en kontrolpost for Wahdat/Harakat til Heszb-e-Islami mod, at deres egen familie blev bragt ud af området. Dette medførte, at Hezb-e-Islami dræbte adskillige beboere i landsbyen. Det ene af ansøgerens familiemedlemmer var senere blevet dræbt og hængt op i et træ i hjemområdet, mens det andet familiemedlem, flygtede til Pakistan. Ansøgeren selv var blevet overfaldet i Iran. Et flertal af Flygtningenævnets medlemmer fandt det under de ovennævnte omstændigheder tilstrækkeligt sandsynliggjort, at ansøgeren risikerede at lide alvorlige overgreb fra beboerne i hjemområdet, at han opfyldte betingelserne for beskyttelsesstatus og bemærkede i denne forbindelse, at det ikke kunne lægges til grund, at myndighederne i Afghanistan havde en sådan kontrol over dette område, at de ville kunne yde ansøgeren den fornødne beskyttelse mod den frygtede hævn.³¹

En statsløs palæstinenser fra Vestbredden blev i december 2003 meddelt opholdstilladelse (B-status) i Flygtningenævnet. Ansøgeren fik problemer med Islamisk Jihad og Hamas, der beskyldte ham for at samarbejde med israelerne, idet han under

²⁷ Utrykt afgørelse. Se endvidere afgørelse fra oktober 2004 vedrørende iransk statsborger (refereret under pkt. 5.2.3 og i Flygtningenævnets praksisoversigt på www.fl.n.dk (sag nr. Iran/2004/11))

²⁸ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3. (sag nr. BR 12/4)

²⁹ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3. (sag nr. BR 12/8)

³⁰ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3. (sag nr. BR 12/7)

³¹ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 7.1.2. (sag nr. BR 12/79)

intifadaen skaffede palæstinensisk arbejdskraft, som han smuglede til Israel, hvor de blev 3-4 dage ad gangen og arbejdede for et israelsk firma. Med tiltagende intensitet blev han truet af medlemmer af Jihad og Hamas, der beskyldte ham for at samarbejde med Israel. Ansøgeren frygtede at blive likvideret af Jihad og Hamas. Flygtningenævnet fandt, at det under hensyn til den chikanens karakter og baggrund sammenholdt med de politiske forhold på Vestbredden var sandsynliggjort, at ansøgeren og i konsekvens heraf også hans ægtefælle og børn ved en hjemvenden ville være i risiko for alvorlige overgreb, "som han ikke ville kunne opnå myndighedernes beskyttelse imod".³²

Flygtningenævnet meddelte i februar 2004 opholdstilladelse til en mandlig statsløs palæstinenser fra Vestbredden. Ansøgeren fik problemer med Islamisk Jihad og Hamas, der mistænkte ansøgeren for at være spion og for at samarbejde med israelerne, idet han havde repareret nogle biler for en israelsk mand, som tillige skaffede ansøgeren nye kunder mod at få del i fortjeningen. Islamisk Jihad og Hamas havde set manden sammen med ansøgeren mere end én gang, hvorfor de mistænkte ansøgeren for spionage. Tre gange blev ansøgeren truet med, at han ville blive slået ihjel. Ansøgeren lyttede imidlertid ikke til dem, og han fortsatte med at udføre arbejde for manden, indtil der opstod rygter om, at ansøgeren var spion i byen. Ved afgørelsen af, om ansøgeren kunne anses for omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2, fandt nævnet efter de foreliggende oplysninger om forholdene på Vestbredden ikke at kunne afvise, at ansøgeren ved en tilbagevenden ville være i risiko for at blive udsat for overgreb af en karakter som anført i udlændingelovens § 7, stk. 2, fra Hamas eller Jihads side, "overgreb som ansøgeren ville have vanskeligt ved at opnå myndighedernes beskyttelse imod".³³

Nævnet meddelte i maj 2004 B-status til en kvindelig statsborger fra Irak. Grundet myndighedernes stigende chikane og broderens unddragelse af værnepligt udrejste ansøgeren til Jordan i slutningen af 1998 sammen med sine forældre. Familien, der var etnisk assyrere og kristne, havde en butik, hvorfra der blev solgt spiritus, og havde også af denne grund haft konflikter med myndighederne. Ansøgeren havde problemer i skolen, fordi hun var kristen og blev kaldt for jøde, da hendes fars navn var jødisk. Efter seks års skolegang forlod hun skolen på grund af problemerne. En onkel blev dræbt alene fordi han hed George. Ansøgeren forklarede, at hun frygtede at blive bortført og voldtaget af muslimer, hvis hun skulle vende tilbage til Irak. Ansøgerens far blev meddelt opholdstilladelse (*de facto*-status) i 1999. Moderen og en mindreårig bror kom til Danmark i henhold til bestemmelserne om familiesammenføring i 2001. Flygtningenævnet lagde i sin begrundelse for at meddele ansøgeren opholdstilladelse med B-status vægt på, at ansøgeren havde ikke længere nærmere familie i Irak og at det efter det oplyste om familiens forhold ikke kunne afvises, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Irak som enlig kristen kvinde uden netværk måtte anses for at kunne risikere overgreb, som omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2.³⁴

Nævnet meddelte i juni 2004 opholdstilladelse (B-status) til en 16-årig kvindelig statsborger fra Belarus (Hviderusland), der havde mistet sine forældre som 12-årig, og havde siden boet hos sin bedstemoders søster. I december 2003 var ansøgeren blevet udsat for frihedsberøvelse, fysiske og seksuelle overgreb, herunder gentagne voldtægter, samt trusler fra højtstående politipersonale, der ønskede, at ansøgeren fortsat skulle stå til rådighed for dem seksuelt. Flygtningenævnet fandt, at der under hensyn til ansøgerens alder og familieforhold samt de generelle baggrundsoplysninger om forholdene i Belarus ikke var grundlag for at antage, at ansøgeren kunne opnå den fornødne beskyttelse i Belarus.³⁵

Flygtningenævnet meddelte juli 2004 ligeledes B-status til en kvindelig somalisk statsborger, der kom fra Jamaame i det sydlige Somalia. Hun tilhørte klanen Ogaden. Hun var den eneste tilbage fra sin klan i byen og blev af denne årsag udsat for chikane fra biyamal-klanens side, der ønskede at overtage hendes hus og truet til at rejse. Ansøgerens søskende var blevet dræbt under borgerkrigen, da nogle – for ansøgeren ukendte – klaner ville tage deres kvæg. Hun mistede kontakten til sine børn, da de flygtede i forbindelse med, at nogle banditter i begyndelsen af borgerkrigen opsøgte deres hus. Ansøgeren havde fortsat to børnebørn i Somalia. De tilhørte imidlertid efter faderens familieforhold Biyamil-klanen, og har boet hos deres farmor efter deres fars død. Flygtningenævnet lagde på denne baggrund til grund, at ansøgeren ikke reelt havde noget familie- eller klanmæssigt netværk på hjemmegenen. Herefter og henset til ansøgerens køn, alder og karakteren af de chikanerier, hun tidligere havde været udsat for, fandt Flygtningenævnet, at hun ved en tilbagevenden ville være i risiko for overgreb omfattet af Udl. § 7, stk. 2.³⁶

Nævnet meddelte i oktober 2004 opholdstilladelse (B-status) til en kvindelig statsborger fra Afghanistan. Ansøgeren var i 1998 med til at stifte en kultur- og litteraturforening, som blandt andet udgav et tidsskrift om ytringsfrihed og kvinders rettigheder og underviste kvinder. Ansøgerens aktiviteter bestod i at indsamle oplysninger om dari-litteraturens udvikling og hazariernes kultur, at afholde videnskabelige og kulturelle klasser for foreningens medlemmer og andre interesserede og at trykke artikler og foldere om ytringsfrihed. I slutningen af 2000 fik Taleban kendskab til foreningens medlemmers identitet fra personer i ansøgerens nabolag, hvoraf mange var enige med magthaverne. To medlemmer af foreningen blev anholdt af Taleban og dræbt. Alle medlemmerne af foreningen blev eftersøgt og foreningen blev lukket. Et flertal af Flygtningenævnets

³² Utrykt afgørelse

³³ Refereret i Flygtningenævnets oversigt over praksis på www.fln.dk (Stat.pal/2004/3)

³⁴ Refereret i Flygtningenævnets oversigt over praksis på www.fln.dk (Irak/2004/42)

³⁵ Refereret i Flygtningenævnets praksisoversigter på www.fln.dk (Belarus/2004/1)

³⁶ Utrykt afgørelse

medlemmer fandt efter en konkret og samlet vurdering af ansøgerens aktiviteter for den af hende nævnte forening, der blandt andet arbejdede for ytrings- og religionsfrihed og kvinders rettigheder, at det ikke kunne afvises, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Afghanistan risikerede overgreb efter udlændingelovens § 7, stk. 2, samt at myndighederne ikke ville kunne beskytte hende herimod. Flygtningenævnets flertal tillagde det herved betydning, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Afghanistan ikke ville have noget netværk, og at hun er enlig kvinde.³⁷

Ligeledes i oktober 2004 blev der meddelt B-status og opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, stk. 2, til en irakisk kvinde. Ansøgerens ældste søn var i perioden fra 1996 til 1998 gentagne gange blevet opsøgt af irakiske oppositionspartier, ønskede at han skulle samarbejde med dem, idet han fra sit arbejde var i besiddelse af oplysninger om irakiske militær- og sikkerhedsforhold. Sønnen havde nægtet at samarbejde og var flygtet fra Irak i 1998. Ansøgeren var efter sønnens udrejse blevet tilbageholdt af de irakiske myndigheder ca. 10 gange i perioden 1998-2002 og under anvendelse af tortur, herunder voldtægter, afhørt om sønnens forhold og opholdssted. Ansøgerens yngste søn var blevet henrettet af de irakiske myndigheder på grund af brorens forhold og udrejse. I samme periode blev ansøgeren opsøgt af repræsentanter for Majlis Al-Ahilla og Al-Dawa-partiet og udsat for trusler og vold, herunder stukket med en kniv i armen. Også efter Saddam Husseins fald blev ansøgeren opsøgt af repræsentanter for de nævnte grupper og truet med hævn på grund af den ældste søns forhold. På denne baggrund fandt nævnet "ikke at kunne afvise, at ansøgeren, der er kristen og som efter det oplyste ikke længere har slægtinge i Irak, ved en tilbagevenden til Irak under de nuværende forhold kan risikere at blive udsat for mishandling og overgreb, som omfattes af udlændingelovens § 7, stk. 2."³⁸

Som det fremgår indeholder en række af afgørelserne afgørende aspekter som race, religion, tilhørsforhold til særlig socialgruppe eller politisk aktivitet, der kunne have talt for meddelelse af opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, stk. 1 (konventionsstatus) og ikke B-status.³⁹

5.2.2. Overgreb inden for privatsfæren

Såvel før som efter lovændringen af juni 2002 har Flygtningenævnet behandlet en række sager, der i deres udgangspunkt har været af ren "privat" karakter, for eksempel ofre for familiefejder, tvangsægteskaber, vold i hjemmet, eller ofre for organiseret økonomisk kriminalitet. Der er i disse sager blevet meddelt opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, hvor Flygtningenævnet har fundet at kunne lægge til grund, at der forelå risiko for alvorlige overgreb, som myndighederne i hjemlandet ikke var villige eller i stand til at beskytte imod. Ændringen af bestemmelsen i Udl. § 7, stk. 2, synes ikke at have ændret praksis på dette område. Betingelsen for at meddele *de facto*-status i denne type sager under den tidligere retstilstand synes således generelt at have været, at der var tale om risiko for overgreb af samme alvorlige karakter, som kræves under nugældende retstilstand.

5.2.3. Familieretlige konflikter

Et større antal tilladelser har drejet sig om især kvinder, der har modsat sig deres samfunds normer og enten unddraget sig eller flygtet fra et tvangsægteskab eller giftet sig mod familiens ønske. Afgørende i disse sager har dog været, at der forelå risiko for *livstruende* overgreb, hvorimod en konkret risiko for at skulle indgå i tvangsægteskab ved tilbagevenden til hjemlandet tilsyneladende ikke i sig selv er tilstrækkeligt til, at en asylansøger anses for at have et beskyttelsesbehov.

Flygtningenævnet meddelte i marts 2004 B-status til en kvindelig statsborger fra Iran. Ansøgeren var under Flygtningenævnets behandling af sagen gravid og forklarede, at faderen til hendes ufødte barn var en iransk mand, som hun havde mødt under en fest i Danmark. Som asylmotiv anførte hun blandt andet frygt for, at hendes forældre eller svigerforældre ville dræbe

³⁷ Refereret i Flygtningenævnets oversigt over praksis på www.fln.dk (Afg/2004/34).

³⁸ Utrykt afgørelse

³⁹ Om statusvalget, se nærmere under pkt. 5.7.

hende ved en tilbagevenden til hjemlandet. Uanset upræcise forklaringer omkring omstændighederne i forbindelse med sin graviditet fandt Flygtningenævnet efter en samlet vurdering af sagens oplysninger ikke at kunne afvise, at ansøgeren havde begået utroskab. Efter de foreliggende baggrundsoplysninger sammenholdt med oplysningerne om ansøgerens familieforhold måtte det antages, at ansøgeren under disse omstændigheder ville være i en konkret risiko for at blive udsat for forhold omfattet af Udl. § 7, stk. 2 ved en tilbagevenden til Iran.⁴⁰

Nævnet meddelte i september 2004 opholdstilladelse (B-status) til en mandlig statsborger fra Afghanistan, der havde hjulpet sin kusine til at flygte fra en voldelig ægtefælle. Ansøgeren var ikke udrejst sammen med kusinen, da han i første omgang ville forsøge fortsat at leve i Afghanistan. Kusinens ægtefælle var en indflydelsesrig kommandant, der samarbejdede med Ismail Khan i Herat. Ismail Khans folk, herunder kusinens ægtefælle, stormede på et tidspunkt ansøgerens bopæl, og tog ham til en offentlig bygning, hvor han var tilbageholdt i ca. en måned. Under tilbageholdelsen blev han slået over hele kroppen og under fødderne, ligesom han med et gevær for tindingen forgæves blev forsøgt truet til at fortælle, hvad han vidste om kusinens opholdssted. Ved bestikkelse lykkedes det en fætter at hjælpe ham til at flygte. I sin begrundelse for at meddele B-status lagde Flygtningenævnet vægt på, at det efter de foreliggende baggrundsoplysninger måtte antages, at ansøgeren som følge af, at han havde hjulpet kusinen til at flygte fra hendes ægtefælle og nu var samboende med hende og hendes børn, ved en tilbagevenden til Afghanistan ville være i risiko for at blive udsat for overgreb fra hendes ægtefælles side, ligesom det måtte antages, at ansøgeren ikke på grund af forholdets karakter, ægtefællens indflydelse samt forholdene i Afghanistan i øvrigt ville have mulighed for at opnå myndighedernes beskyttelse herimod.⁴¹

Nævnet meddelte i oktober 2004 opholdstilladelse til en kvindelig statsborger fra Afghanistan. Ansøgeren var flygtet fra et forestående tvangsægteskab med en ældre kommandant, der havde magt i lokalområdet. Hun havde fået foretaget en abort under sit ophold i Danmark, idet hun var blevet gravid med sin fætter. Flygtningenævnet fandt på denne baggrund – under hensyn til baggrundsoplysningerne om forekomsten af æresdrab på kvinder i Afghanistan – at ansøgeren ved en tilbagevenden til Afghanistan risikerede at blive offer herfor, hvorfor betingelserne for B-status var opfyldt.⁴²

Flygtningenævnet meddelte i april 2004 opholdstilladelse (B-status) til en kvindelig statsborger fra Libanon, der mod sin families vilje giftede sig med en libanesiske mand i 2000. Hun var allerede som barn blevet lovet væk til sin fætter. Da ansøgerens ægtefælle bad familien om lov til at gifte sig med ansøgeren var han blevet afvist, smidt ud og truet, og ansøgeren blev tævet og som følge heraf indlagt på hospital. Ansøgerens onkel truede med at slå hende ihjel, hvis hun ikke giftede sig med fætteren. Ægtefællens familie modtog ligeledes alvorlige trusler fra ansøgerens familie. I sin begrundelse for at meddele ansøgeren beskyttelse anførte Flygtningenævnet, at det ikke kunne afvises, at der forelå en konkret risiko for, at ansøgeren ville blive udsat for æresdrab eller andet alvorligt overgreb fra familiens side ved hjemvenden til Libanon, og lagde blandt andet vægt på, at baggrundsoplysningerne omkring æresdrab i Libanon efterlader ”en ikke ubetydelig tvivl om myndighedernes evne til at yde beskyttelse.”⁴³

Nævnet meddelte i juni 2004 opholdstilladelse (B-status) til en kvindelig statsborger fra Irak og hendes barn. Ansøgeren var blevet tilbageholdt af det tidligere styre i Irak i forbindelse med hendes ægtefælles forsvinden. Under tilbageholdelsen blev ansøgeren udsat for fysiske overgreb, herunder voldtægt. Efter ansøgerens udrejse havde ansøgerens familie fået oplysninger om, at ansøgeren inden udrejsen havde været sin ægtefælle utro, og familien havde truet med at slå ansøgeren ihjel, såfremt hun vendte tilbage til Irak. Flygtningenævnet fandt ikke at kunne afvise ansøgerens forklaring om utroskab og hendes families trusler om æresdrab. Nævnet fandt efter de foreliggende baggrundsoplysninger ikke, at det kunne antages, at ansøgeren ville kunne opnå myndighedernes beskyttelse mod sin familie. Nævnet fandt efter en samlet vurdering ikke at det kunne kræves, at ansøgeren vendte tilbage til Irak.⁴⁴

Nævnet meddelte i oktober 2004 opholdstilladelse (B-status) til en mandlig statsborger fra Iran. Ansøgeren havde haft samleje med sin faders hustru nummer to igennem nogle måneder, og forholdet var blevet opdaget af hans fader, som anmeldte ansøgeren til myndighederne. Det fremgår af den iranske straffelovs artikel 82, litra b, at straffen for samleje med sin stedmoder er hængning. Af samme straffelovs artikel 105 fremgår, at dommeren har betydelige skønsmæssige beføjelser til at anse forbrydelsen for bevist ud fra sit kendskab til islamisk ret, og at dommeren således - tilsyneladende - ikke altid er bundet af de relativt strenge beviskrav i lovgivningen, jf. den iranske straffelovs artikel 58 ff. Flygtningenævnets flertal fandt under disse omstændigheder ikke at kunne afvise, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Iran ville være i risiko for dødsstraf, eller at blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Flygtningenævnet meddelte herefter ansøgeren opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 2.⁴⁵

⁴⁰ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fn.dk (Iran/2004/5)

⁴¹ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fn.dk (Afg/2004/23)

⁴² Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fn.dk (Afg/2004/31)

⁴³ Utrykt afgørelse

⁴⁴ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fn.dk (Irak/2004/55)

⁴⁵ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis på www.fn.dk (Iran/2004/11)

Flygtningenævnet meddelte i november 2004 B-status til en kvindelig statsborger fra Serbien-Montenegro, der var flygtet fra et tvangsægteskab og tvangsprostitution. Også hendes to søstre var blevet bortgiftet mod deres vilje af faderen som generelt var voldelig. Under ægteskabet blev hun udsat for gentagne overgreb i form af voldtægt og tortur fra såvel ægtefællen som fra de personer, som han tvangsprostituerede hende til. Hun forklarede, at hun ikke ville kunne søge myndighedernes beskyttelse, idet hun ikke stolede på nogen mere. Flygtningenævnet lagde til grund, at ansøgeren som følge af torturen var blevet psykisk skadet og omfattende skamferet, at hun som følge af flugten fra ægtefællen havde bragt sig i en sådan modstrid til denne og til sin familie, at hun forventede at blive dræbt, hvis hun på ny kom i kontakt med dem. Flygtningenævnet bemærkede, at de skete overgreb – uanset grovheden – ikke i sig selv ville kunne begrunde asyl. Flygtningenævnet bemærkede videre, at overgrebene havde stået på i længere tidsrum uden, at ansøgeren havde formået at få myndighedsbistand. Herefter og efter en samlet vurdering af sagen fandt Flygtningenævnet, at ansøgeren ved en tilbagevenden til hjemlandet ville være i nærliggende risiko for igen at blive udsat for umenneskelig behandling, som hendes hjemlands myndigheder ikke ville kunne forventes at kunne beskytte hende imod.⁴⁶

Flygtningenævnet meddelte i oktober 2004 B-status til et ægtepar fra Syrien, som havde giftet sig mod den kvindelige ansøgers families vilje. Hun var etnisk kurder og han araber af etnicitet. Den kvindelige ansøgers far havde efter, at han havde meddelt den mandlige ansøger afslag på giftermål, overhældt den kvindelige ansøger med kogende vand, så hun blev hospitalindlagt på grund af forbrændingen. Den øvrige familie var ikke kommet hende til undsætning, da de støttede faderen i ikke at ville have en araber ind i familien. Faderen truede med at slå hende ihjel, hvis hun giftede sig med den mandlige ansøger. Da det viste sig, at hun var gravid indgik parterne muslimsk ægteskab uden familiens vidende og udrejste derefter af landet. Flygtningenævnet lagde i sin begrundelse for meddelelse af beskyttelsesstatus vægt på de generelle baggrundsplysninger om, at æresdrab forekommer i Syrien, men ofte ikke straffes eller straffes meget lempeligt, samt at kvinder i praksis ikke kan være sikre på, at myndighederne "vil være i stand til eller have tilstrækkelig vilje til at yde beskyttelse mod" vold i familieforhold. Henset hertil og til forskellen i ægtefællernes etnicitet sammenholdt med, at den kvindelige ansøgers far tidligere havde overfaldet hende, fandt Flygtningenævnets flertal ikke, at det kunne udelukkes, at ansøgerne, der nu også havde fået et barn, ved en tilbagevenden til Syrien ville være i konkret risiko for overgreb fra den kvindelige ansøgers familie, og at de ikke ville kunne påregne myndighedernes beskyttelse herimod.⁴⁷

Omvendt restriktiv er Flygtningenævnets afgørelse fra november 2003 vedrørende en mindreårig (15 år) pige fra Somalia. Hun havde som sit væsentligste asylmotiv henvist til, at hun frygtede sin farbror, idet han imod hendes vilje havde arrangeret et ægteskab for hende, ligesom farbroren havde fået penge herfor. Moderen havde været – og var muligvis fortsat – tilbageholdt af en militærgruppe på grund af hendes støtte til ansøgerens vægring ved at gifte sig. Endelig havde ansøgeren forklaret, at også hendes brødre skulle have fået penge af farbroren i forbindelse med det arrangerede ægteskab. Flygtningenævnet stadfæstede Udlændingestyrelsens afslag på asyl og udtalte, at det forhold, at ansøgeren ved en tilbagevenden til hjemlandet konkret risikerede at blive gift mod sin vilje, samt ansøgerens konflikt i den forbindelse med sin farbror, ikke var omstændigheder, der var omfattet af Udl. § 7.⁴⁸

En tilsvarende afgørelse blev truffet i april 2004 vedrørende en 16-17 årig iransk kvinde, der som asylmotiv blandt andet havde henvist til, at hun havde en voldelig far og at hun ved en tilbagevenden ville skulle tvangsgiftes med en mand, der var væsentligt ældre end hun selv. Ansøgeren fik afslag på asyl, og Flygtningenævnet anførte som en del af sin begrundelse herfor, at "det forhold, at ansøgeren ikke ønsker at indgå ægteskab med en væsentlig ældre person er ikke asylbegrundende."⁴⁹

5.2.4. Ofre for organiseret kriminalitet

Op igennem 1990'erne har et større antal asylansøgere fra især Østeuropa og det tidligere Sovjetunionen som asylmotiv angivet frygt for forfølgelse i form af økonomisk afpresning fra organiserede kriminelle («mafiasager»). Ofte har der været tale om forretningsfolk, der måtte betale beskyttelsespenge til en lokal såkaldt mafia. Der er her umiddelbart tale om sager, der ligger meget langt fra det traditionelle flygtningebegreb. Krænkelser af ejendomsretten kan næppe i sig selv konstituere forfølgelse. I mange af disse sager vil der imidlertid forekomme alvorlige trusler på liv, legeme og sikkerhed, og Flygtningenævnet har hverken før eller efter ændringen af bestemmelsen i Udl. § 7, stk. 2 i juni 2002, principielt afvist, at der kan være asylrelevans i disse sager. I de fleste sager af

⁴⁶ Utrykt afgørelse

⁴⁷ Utrykt afgørelse

⁴⁸ Refereret i Information fra Flygtningenævnet nr. 38 januar 2004, Sag nr. 48/38.

⁴⁹ Refereret i Flygtningenævnets praksisoversigter, www.fl.n.dk, Sag nr. Iran/2004/6

denne karakter er der dog givet afslag, idet man konkret har fundet, at de pågældende asylansøgere ville kunne henvises til at søge de nationale myndigheders beskyttelse mod de frygtede overgreb.

Flygtningenævnet meddelte i juni 2003 afslag på B-status i en sag, hvor risiko for overgreb i forbindelse med organiseret kriminalitet ligeledes var en del af asylmotivet. Der var her tale om en kvindelig statsborger fra Albanien. Flygtningenævnet lagde hendes forklaring til grund om, at hendes ægtefælle havde tvunget hende og moderen ud i prostitution og forberedte deres ældste datter til det samme. Derimod kunne Flygtningenævnet ikke lægge ansøgerens forklaring om, at ægtefællen var involveret i organiseret kriminalitet, til grund. I sin begrundelse for afslaget anførte Flygtningenævnet: "Organiseret kriminalitet og korrupsion er væsentlige problemer i Albanien. Men i hvert fald når der ikke er grund til at antage, at den kriminalitet, ansøgeren har været udsat for, ikke er led i organiseret kriminalitet, eller at ægtefællen ikke i øvrigt er knyttet til denne, er der ikke grund til at tro, at ansøgeren ikke skulle kunne få myndighedernes beskyttelse, om ikke andet så ved at klage over det lokale politi. Det kan herefter ikke antages, at ansøgeren eller hendes børn, hvis de vender tilbage til Albanien, vil blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling, som dette forstås i udlændingelovens § 7, stk. 2, eller at nogen af de øvrige grunde i denne bestemmelse er opfyldt."⁵⁰

I juli 2004 behandlede Flygtningenævnet en sag vedrørende en russisk statsborger, hvor en væsentlig del af asylmotivet drejede sig om, at ansøgeren og hans samlever var blevet opmærksomme på, at myndighederne var indblandet i økonomiske uregelmæssigheder i den biograf, hvor de arbejdede. De havde konfronteret biografdirektøren med denne viden og med, at de påtænkte at indgive en politianmeldelse. Som følge heraf blev de efterfølgende udsat for overgreb i form af trusler, overfald, husundersøgelse og anholdelser, hvoraf en med voldtægt i cellen på politistationen. Flygtningenævnet ville ikke afvise, at enkelte personer havde været involveret i den økonomiske kriminalitet, men fandt ikke, at det kunne lægges til grund, at de pågældende havde handlet med opbakning fra politimyndighederne. Under hensyntagen hertil og til at ansøgeren og hans samlever alene havde foretaget anmeldelse til politiet i hjembyen og ikke til overordnede myndigheder uden for hjembyen, fandt Flygtningenævnet ikke grundlag for at antage, at overgrebene var myndighedsunderstøttet, eller at myndighederne ikke havde vilje og evne til at beskytte ansøgeren og hans samlever. På denne baggrund fandt Flygtningenævnet ikke, at der var grundlag for, at antage at ansøgeren ved en tilbagevenden til Rusland ville blive udsat for behandling omfattet af Udl. § 7, stk. 2 og gav afslag på opholdstilladelse.⁵¹

5.3. "Tvingende humanitære grunde"

Som nævnt oven for under pkt. 3, er det i bemærkningerne til lovforslaget vedrørende afskaffelse af *de facto*-status og indførelsen af B-status anført, at tilfælde af krænkelse af den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 af "tvingende humanitære grunde" ikke skulle kunne medføre meddelelse af beskyttelsesstatus i henhold til § 7, stk. 2. Nævnet har i flere sager tilsluttet sig ovennævnte lobemærkninger⁵² og, under henvisning hertil og til Integrationsministerens kompetence, i en række sager helt undladt at gå ind i en nærmere undersøgelse og vurdering af forhold, der kan have peget på situationer af denne karakter.

Et eksempel herpå er en afgørelse fra marts 2003. Sagen vedrørte en somalisk statsborger, der var psykisk syg og medicinkrævende, og som flere gange havde været indlagt på psykiatrisk hospital. Flygtningenævnet bemærkede, "at det fremgår af forarbejderne til udlændingelovens § 7, stk. 2, at udlændinge, som ikke har ret til at opholde sig her i landet, i princippet ikke har ret til at blive i landet med henblik på forsat at kunne modtage lægelig, social eller anden form for hjælp fra staten, men at en afgørelse om udsendelse af en sådan udlænding under helt særlige omstændigheder på grund af tvingende humanitære grunde kan medføre en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Det fremgår videre af lovens forarbejder, at det ikke har været hensigten med bestemmelsen i udlændingelovens § 7, stk. 2, at der i sådanne tilfælde skal meddeles beskyttelsesstatus. I disse ganske særlige tilfælde vil der i stedet kunne meddeles humanitær opholdstilladelse efter bestemmelsen i udlændingelovens § 9 b. Kompetencen henhører imidlertid ikke under Flygtningenævnet."⁵³

Nævnet stadfæstede i juni 2004 Udlændingestyrelsens afgørelse om afslag på opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7 til en kvindelig statsborger fra Irak. Ansøgeren havde på grund af sine brødres forhold været fængslet fra 1993 til 1997 og under

⁵⁰ Refereret i Information fra Flygtningenævnet nr. 37 September 2003, Sag nr. 44/37.

⁵¹ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3, Sag BR 12/5.

⁵² Jf. Formandsskabets 12. Beretning kapitel 4, pkt. 4.1.2.4

⁵³ Refereret i Formandsskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.4, Sag BR 12/17

fængslingen mistet synet som følge af, at hun blev udsat for skarpt lys og stærk lugt, der havde medført, at hendes øjne sved. Nævnet bemærkede, at ansøgerens fængsling og de overgreb, hun måtte være udsat for i den periode, ikke nu kunne begrunde asyl under hensyn til styrets fald og de dermed ændrede forhold. Ansøgeren havde desuden påberåbt sig sin situation som enlig, synshandicappet kvinde uden netværk i Irak. Nævnet bemærkede hertil, at ansøgerens udrejse til Syrien var blevet arrangeret af hendes moster og dennes ægtefælle, hos hvem hun havde boet i flere år. Nævnet lagde således til grund, at ansøgeren ved udrejsen havde haft et netværk i Irak, og at hun også under sit ophold i Syrien havde haft forbindelser til mosteren. I øvrigt bemærkedes, at det fremgår af forarbejderne til udlændingelovens § 7, stk. 2, at udlændinge, som ikke har ret til at opholde sig her i landet, i princippet ikke har ret til at blive i landet med henblik på forsat at kunne modtage lægelig, social eller anden form for hjælp fra staten, men at en afgørelse om udsendelse af en sådan udlænding under helt særlige omstændigheder på grund af tvingende humanitære grunde kan medføre en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 3. Det fremgår videre af lovens forarbejder, at det ikke har været hensigten med bestemmelsen i udlændingelovens § 7, stk. 2, at der i sådanne tilfælde skal meddeles beskyttelsesstatus. I disse ganske særlige tilfælde vil der i stedet kunne meddeles humanitær opholdstilladelse efter bestemmelsen i udlændingelovens § 9 b. Flygtningenævnet fandt således ikke grundlag for at antage, at ansøgeren opfyldte betingelserne for opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7.⁵⁴

Et afslag på asyl vil også i disse tilfælde normalt ledsages af en beslutning fra Flygtningenævnet om, at den pågældende skal udrejse straks og kan tvangsmæssigt udsendes til hjemlandet, såfremt udrejsen ikke sker frivilligt. Der foreligger ikke oplysninger om, at en senere meddelelse af opholdstilladelse i henhold til Udl. § 9 b i denne type sager fører til genoptagelse og ændring af Flygtningenævnets beslutning om udrejse. Praksis på dette område er stærkt problematisk af flere grunde.

Dels er der i realiteten tale om, at udlændinge, der måtte falde inden for denne del af EMRK artikel 3's beskyttelsesområde i det mindste for en periode er udelukket fra beskyttelse under udsendelsesværnet i Udl. § 31. Der er imidlertid ikke i lovmotiverne til Udl. § 31, stk. 1 - der efter sin ordlyd ganske svarer til bestemmelsen i EMRK artikel 3 - holdepunkter for en begrænsning svarende til den, der gælder for § 7 i sager af denne karakter. Dette, sammenholdt med at Udlændingen ikke opererer med et alternativt § 9 b lignende udsendelsesværn, der i givet fald måtte finde anvendelse, må føre til en antagelse om, at også denne type sager må anses for omfattet af beskyttelsen i Udl. § 31. Følgelig bør Flygtningenævnet i medfør af officialprincippet i sager, der falder uden for § 7, men kan være omfattet af § 9 b, tage stilling om der foreligger en situation omfattet af EMRK artikel 3 og dermed af beskyttelsesværnet i § 31. En mulighed kunne her være at udsætte afgørelsen om udsendelse til der foreligger en vurdering af en ansøgning om opholdstilladelse i henhold til Udl. § 9 b fra Integrationsministeriet. I henhold til eksisterende praksis, hvor en sådan udsættelse ikke finder sted, vil den pågældende asylansøger imidlertid være i en konkret risiko for *refoulering* under integrationsministeriets behandling af en efterfølgende ansøgning om opholdstilladelse efter Udl. § 9 b, såfremt udsendelse til hjemlandet i praksis kan finde sted umiddelbart efter, at afslaget på asyl er givet, idet en ansøgning om opholdstilladelse i henhold til Udl. § 9 b ikke på dette tidspunkt vil have opsættende virkning på udsendelsesbeslutningen.

Dels er det problematisk, at der ikke er advokatbeskikkelse i sager vedrørende ansøgning om opholdstilladelse efter Udl. § 9 b. Dette forringer i sig selv ansøgerens muligheder for en tilbundsående undersøgelse af sin sag.

Endelig vil en beskyttelse, der alene beror på en opholdstilladelse i henhold til Udl. § 9 b være problematisk og formentlig en krænkelse af EMRK artikel 13, i og med, at der ikke er klageadgang over et afslag på eller nægtelse af forlængelse eller inddragelse af opholdstilladelse i henhold til denne bestemmelse. At der i tilfælde af inddragelse, henholdsvis nægtelse af forlængelse, af en op-

⁵⁴ Refereret i Flygtningenævnets oversigter over praksis, www.fl.n.dk, Irak/2004/56

holdstilladelse teoretisk set er mulighed for at søge om genoptagelse på sin anmodning asyl og beskyttelse mod *refoulement* på ny, opfylder ikke almindelige retssikkerhedskrav.

5.4. Krigsflygtninge

Principielt har krigsflygtninge aldrig været anset som omfattet af Udl. § 7, medmindre der tillige har været tale om, at de pågældende flygter fra aktiv deltagelse i krigstjeneste eller på andet grundlag er i en individuel risiko for forfølgelse.

Der har imidlertid i praksis været afgørelser, der har givet anledning til tvivl om, hvorvidt nævnet ikke alligevel gjorde undtagelser hertil. Fra begyndelsen af 1990'erne og indtil lovændringen i 2002, meddelte Flygtningenævnet således i de fleste sager vedrørende asylansøgere fra Somalia *de facto*-status med en *prima facie*-lignende begrundelse. Man lagde i disse sager vægt på, at det på grund af borgerkrigen måtte anses for ganske uafklaret, hvem der kontrollerede landet, ligesom situationen i Somalia var (og for de fleste regioners vedkommende fortsat er) så usikker og i det hele taget så uafklaret, at det ikke burde kræves, at ansøgerne vendte tilbage. I overensstemmelse med forarbejderne til afskaffelsen af *de facto*-begrebet, er der sket en markant ændring af Flygtningenævnets praksis for denne gruppe asylansøgere. Hverken den generelle sikkerhedssituation eller de generelle magtforhold er således i sig selv længere tilstrækkeligt til at anse betingelserne for meddelelse af opholdstilladelse i medfør af Udl. § 7 til asylansøgere fra bestemte regioner i Somalia for opfyldt. Kun hvor nævnet finder, at det i det konkrete tilfælde er sandsynliggjort, at en tilbagevenden til Somalia vil indebære en risiko for forfølgelse eller alvorlige overgreb som omfattet af § 7, på grund af den pågældende asylansøgers individuelle forhold, for eksempel klantilhørsforhold eller andre individuelle konflikter, vil der herefter blive meddelt opholdstilladelse i Danmark.

Flygtningenævnet stadfæstede således i april 2003 Udlændingestyrelsens afgørelse vedrørende en mandlig statsborger fra Galgaguud i det sydlige Somalia, der tilhørte minoritetsklanen midgan. Ansøgeren havde generelt haft problemer med hovedklanerne Darood og Hawiye, der undertrykte minoritetsklanerne. I midten af 1990'erne havde han endvidere haft problemer med Hawiye, der ville have ansøgeren til at deltage i krig mod Darood klanen, hvilket han havde nægtet. Som følge heraf havde personer fra Hawiye beskudt hans bopæl, udsat ham for fysiske overgreb og tilbageholdt ham en måned. Hans første ægtefælle var endvidere forsvundet. Flygtningenævnet fandt imidlertid ikke, at der var grundlag for at antage, at ansøgeren ved en tilbagevenden til Somalia ville risikere forfølgelse omfattet af Udl. § 7, stk. 1. Ligeledes fandt Flygtningenævnet ikke grundlag for at antage, at personer fra ansøgerens klan ved en tilbagevenden til Somalia risikerede overgreb omfattet af Udl. § 7, stk. 2.⁵⁵

Nævnet stadfæstede i januar 2004 et afslag fra Udlændingestyrelsen vedrørende en kvindelig statsborger fra Somalia og hendes to børn. Ansøgeren tilhørte selv klanen geledi. Hun var født i Afgoi i det sydlige Somalia. Hun var gift med en mand fra hovedklanen Darood. I 2000 udrejste ægtefællen formentlig til Saudi-Arabien. I 2002 blev ansøgeren overfaldet af to mænd, formentlig fra hovedklanen Hawiye og blev udsat for fysiske og seksuelle overgreb. Ansøgeren påberåbte sig under nævnsmødet de generelt vanskelige livsvilkår i Somalia og henviste generelt til, at hun frygtede alle somaliere, idet hun tilhører Gelediklanen, som er en mindre klan. Flygtningenævnet fandt ikke, at de generelle forhold i Somalia i sig selv var asylbegrundende, og nævnet fandt ikke, at ansøgeren havde sandsynliggjort, at hun ved en tilbagevenden til Somalia ville være i konkret og individuel risiko for at blive udsat for dødsstraf, tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Nævnet lagde herved vægt på, at de af ansøgeren omtalte overgreb ikke kunne antages at være udslag af hendes klantilhørsforhold.⁵⁶

Nævnet stadfæstede i marts 2004 Udlændingestyrelsens afslag på opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, til en 14-årig dreng fra Somalia. Ansøgeren tilhørte Madhiban klanen og kommer fra Dhuusamareeb. Han havde ikke været medlem af politiske partier og organisationer. Som asylmotiv havde han henvist til, at han ønskede at være sammen med sin moder, som er bosiddende i Danmark. Desuden havde han henvist til de generelle forhold i Somalia. Flygtningenævnet fandt ikke, at disse

⁵⁵ Refereret i Information fra Flygtningenævnet nr. 36 Maj 2003, Sag nr. 31/36

⁵⁶ Refereret i Flygtningenævnet oversigter over praksis, www.fln.dk, Sag nr. Somalia/2004/3

forhold kunne begrunde asyl efter udlændingelovens § 7. Nævnet lagde vægt på, at ansøgeren aldrig havde haft nogen konflikter i hjemlandet, og at han sammen med sin broder og farmoder i 1998 flyttede tilbage til sin hjemlandsby, hvor han boede og gik i skole indtil udrejsen til Danmark i 2003. Nævnet bemærkede videre, at ansøgeren måtte antages at have et netværk i Dhuusamareeb, hvor flere af hans familiemedlemmer bor. Hverken ansøgerens klientilhørsforhold eller de generelle forhold i Somalia kunne i sig selv begrunde asyl. Nævnet fandt endelig ikke, at ansøgeren ved en tilbagevenden ville være konkret og individuelt forfulgt.⁵⁷

På baggrund af konkret og individuel risiko for forfølgelse som følge af tilhørsforhold til en minoritetsklan er der i denne periode meddelt konventionsstatus i en enkelt somalia-sag,⁵⁸ og beskyttelsesstatus i tre.⁵⁹

Den politiske og sikkerhedsmæssige situation i den største del af Somalia der dels er præget af manglende central ledelse, dels for mange områders vedkommende fortsat er præget af egentlige krigshandlinger mellem stridende krigsherrer og klanmilitser, har indtil videre indebåret, at det ikke har været muligt for politiet at skabe forudsætninger for tvangsmæssige udsendelser af de somaliere, der, på grund af afskaffelsen af *de facto*-flygtningebegrebet, ikke længere er berettiget til opholdstilladelse i medfør af Udl. § 7, stk. 2.⁶⁰

Tilsvarende forhold gør sig gældende for statsborgere fra Irak, der har fået afslag på asyl og anden form for opholdstilladelse.⁶¹

5.5. Stærk traumatisering - "udpræget subjektiv frygt" - på grund af tidligere forfølgelse

Fra Flygtningenævnets oprettelse og indtil lovændringen i 2002 var der i en lang række sager eksempler på, at en udpræget såkaldt "subjektiv frygt" hos ansøgeren, kunne føre til meddelelse af opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, selvom sagen ikke fuldt ud opfyldte de normale krav til at anse frygten for velbegrundet. Typisk var her tale om asylansøgere, der var stærkt traumatiserede af tidligere oplevelser i hjemlandet, såsom tortur i form af voldtægt, men hvor de objektivt set ikke længere var i risiko for fremtidige forfølgelseslignende overgreb i hjemlandet. I forbindelse med lovændringen i 1998 blev det præciseret, at forhold af denne karakter faldt inden for *de facto*-begrebet og skulle give grundlag for meddelelse af opholdstilladelse i henhold til § 7, stk. 2.⁶²

Som oven for nævnt var det med lovændringen i 2002 regeringens udtrykkelige hensigt, at der ikke længere skulle gives beskyttelse i denne type sager, såfremt frygten ikke længere kunne antages at være objektivt begrundet - et oplæg som Flygtningenævnet utvetydigt har efterkommet i sin efterfølgende praksis.

Flygtningenævnet behandlede i oktober 2003 en asylansøgning fra en kvindelig statsborger af albansk oprindelse fra Kosovo i Serbien og Montenegro. Ansøgeren havde haft meget voldsomme, traumatiserende krigsoplevelser, der blandt andet indebar, at hun selv var blevet voldtaget. Det var mere end tre år siden, at de pågældende oplevelser havde fundet sted, og magtforholdene i hjemlandet var nu ændrede. Som følge af krigstraumerne havde hun pådraget sig behandlingskrævende psykiske lidel-

⁵⁷ Refereret i Flygtningenævnet oversigter over praksis, www.fl.n.dk, Sag nr. Somalia/2004/5

⁵⁸ Refereret i Flygtningenævnet oversigter over praksis, www.fl.n.dk, Sag nr. Somalia/2004/9

⁵⁹ Jf. afgørelser refereret under pkt. 5.2.1

⁶⁰ Rigspolitiet - Udlændingeafdelingen, *Status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere*, 11. oktober 2004, p. 103. Pr. 2. oktober 2004 var, ifølge samme notat, 53 somaliere i "aktuel udsendelsesposition".

⁶¹ Rigspolitiet - Udlændingeafdelingen, *Status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere*, 11. oktober 2004 Pr. 2. oktober 2004, var, ifølge samme notat, 615 irakere (inkl. 6, der ikke var tidligere asylansøgere) i "aktuel udsendelsesposition".

⁶² Jf. FT 1997-98, 2. samling, tillæg A, s. 1570.

ser, og hun havde i denne forbindelse flere gange forsøgt at begå selvmord. Flygtningenævnet fandt, at således som forholdene i hjemlandet var, ville ansøgeren ved en tilbagevenden ikke være i en konkret og individuel eller nærliggende risiko for forfølgelse eller andre overgreb omfattet af Udl. § 7, stk. 1 eller stk. 2, hvorfor hun ikke opfyldte betingelserne for at få asyl. Flygtningenævnet fastslog videre, at ansøgeren led af en betydelig subjektiv frygt, men at dette forhold dog ikke i sig selv kunne medføre en ændret vurdering, og stadfæstede følgelig Udlændingestyrelsens afslag på opholdstilladelse efter Udl. § 7.⁶³

5.6. Absolut karakter af forbuddet mod udsendelse til tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

En række afgørelser truffet af Flygtningenævnet såvel før som efter ændringen af bestemmelserne i Udlændingelovens § 7, stk. 2 og § 31 i juni 2002, viser Nævnets respekt for den absolutte karakter af forbuddet mod udsendelse til tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Som eksempel på en sag, der formentligt vanskeligt vil kunne anses for omfattet af Flygtningekonventionens og dermed Udl. § 7, stk. 1's beskyttelsesområde, er Flygtningenævnets afgørelse fra juni 2004, der vedrørte en asylansøgning fra en russisk statsborger af etnisk tjetjensk oprindelse. Han havde fra efteråret 1999 til foråret 2000 deltaget i krigshandlinger og partisankrig i bjergene. Hans gruppe blev opløst, da russerne trængte frem, og han skjulte sig herefter hos familiemedlemmer. Han blev anholdt af det russiske militær i oktober 2001 under et besøg hjemme hos sin ægtefælle. Han var tilbageholdt i tre dage og blev slået under afhøringerne, som vedrørte hans rolle i krigen. Det lykkedes ham at blive løsladt mod bestikkelse, men da han et halvt år senere modtog en tilsigelse flygtede han fra Rusland ved hjælp af et falsk pas. Henset til de foreliggende generelle baggrundsplysninger fandt et flertal af Flygtningenævnets medlemmer ikke, at man kunne fastslå, at der var gjort endeligt op med ansøgerens deltagelse i krigen. Herefter fandt flertallet, at ansøgeren ville kunne komme ud for en sådan behandling ved en tilbagevenden til Rusland, at han var omfattet af bestemmelsen i Udl. § 7, stk. 2.⁶⁴

Også i sager, hvor Flygtningenævnet har fundet, at en asylansøger var omfattet af Udlændingelovens og eventuelt Flygtningekonventionens udelukkelsesgrunde og dermed fra opholdstilladelse i henhold til Udl. § 7, har en konkret vurdering af sagen i forhold til Udl. § 31, stk. 1 ført til beslutning om, at de pågældende asylansøgere ikke ville kunne tvangsudsendes til hjemlandet eller til et andet land, hvor de ikke var beskyttede mod videresendelse til hjemlandet.⁶⁵

5.7. Statusvalg

Flygningenævnets praksis i relation til statusvalg er diskutabel. Uanset den subsidiære karakter af beskyttelsen under EMRK artikel 3, indeholder en lang række af de afgørelser, hvori der er meddelt B-status, således afgørende aspekter, som religion, politisk overbevisning, klan-tilhørsforhold og tilhørsforhold til særlig socialgruppe, der for en stor dels vedkommende – eventuelt i kombination – formentlig burde have ført til meddelelse af konventionsstatus i henhold til Udl. § 7, stk. 1, såfremt de almindelige retningslinier for fortolkningen af Flygtningekonventionens artikel 1 A (2) var blevet fulgt.

Et eksempel på en sag, hvor ansøgerens religion således må antages at have været et af de afgørende aspekter for, at hun risikerede alvorlige overgreb i hjemlandet er Flygtningenævnets afgørelse fra maj 2004 vedrørende en kristen irakisk kvinde, refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 34.

⁶³ Refereret i Information fra Flygtningenævnet nr. 38 Januar 2004, Sag nr. 43/38 og i Formandskabets 12. Beretning, pkt. 4.1.2.3, sag BR 12/15.

⁶⁴ Refereret i Flygtningenævnet: *Praksis vedrørende Rusland*, www.fln.dk, Rus/2004/1

⁶⁵ Se som eksempel herpå en utrykt afgørelse fra marts 2004, refereret ved fodnote 26.

I flere af de sager, hvori der er givet B-status til somaliere, skyldes den risiko for alvorlige overgreb, som ansøgerne befinder sig i, deres tilhørsforhold til en minoritetsklan (race), tildels i kombination med en status som enlig kvinde uden beskyttelse fra sin klan (særlig socialgruppe), jf. de under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 28 og 36 refererede sager.

Et eksempel på en sag, hvor man ligeledes kunne have meddelt K-status på baggrund af den risiko for forfølgelse, som ansøgeren var i på grund af sit tilhørsforhold til en særlig socialgruppe, er Flygtningenævnets afgørelse fra oktober 2004, vedrørende en irakisk asylansøger, der risikerede forfølgelse på grund af familietilhørsforhold (refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 38).

Et andet klart eksempel synes at være Flygtningenævnets afgørelse fra oktober 2004, hvor det først og fremmest var ansøgerens politiske arbejde, der havde bragt hende i risiko for forfølgelse (refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 37). Lignende eksempler er afgørelsen fra december 2003 vedrørende en iransk mand, der risikerede strafforfølgelse på grund af sin, om end enkeltstående, politiske aktivitet i form af deltagelse i en demonstration (refereret under punkt 5.1 ovenfor ved fodnote 19), og afgørelsen fra august 2003 vedrørende en statsløs palæstinenser fra Vestbredden, der risikerede at blive anset for forræder og udsat for alvorlige overgreb/likvidering, fordi han ikke ville lade sig indrulle i Fatah (refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 30 ovenfor). Andre eksempler på sager af denne karakter, hvor man formentlig kunne have valgt at anerkende konventionsstatus (risiko for forfølgelse som følge af "imputed political opinion") er afgørelsen fra august 2003 vedrørende en somalisk statsborger (refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 29) og afgørelserne fra december 2003 og februar 2004 vedrørende statsløse palæstinensere fra Vestbredden (refereret under pkt. 5.2.1 ovenfor ved fodnote 32 og 33).

Praksis i Flygtningenævnet er ikke entydig. I nævnets praksis vil der således kunne findes eksempler på tilsvarende sager, der viser, at et anderledes sammensat nævn kunne være kommet til et andet resultat og (formentlig) meddelt konventionsstatus i flere af disse sager.⁶⁶ En undtagelse er dog de typer af sager, der handler om risiko for kønsrelateret forfølgelse eller for forfølgelse på grund af modstand mod hjemlandets sociale normer eller traditioner i øvrigt. Her har der således gennem årene, på trods af UNHCRs retningslinier for fortolkningen af artikel 1 A (2) i Flygtningekonventionen i sager af denne karakter, udviklet sig en ret fast praksis i Flygtningenævnet for alene at anerkende B-status (henholdsvis *de facto*-status). Typiske eksempler på denne type afgørelser er sager, hvor der foreligger risiko for strafforfølgning på grund af uægteskabeligt forhold⁶⁷ eller æresdrab på grund af unddragelse fra tvangsægteskab.⁶⁸

6. Konklusion

Hvor de senere års nedgang i antallet af opholdstilladelser i henhold til Udl. § 7, stk. 2, i vidt omfang må antages såvel at skyldes ændringer i Flygtningenævnets vurdering af forholdene i de lande, som asylansøgerne kommer fra (specielt Irak og Afghanistan), som på det lave indrejsetal for asylansøgere, er der ingen tvivl om, at lovændringen i juni 2002, også har haft en vis betydning for den aktuelt lave anerkendelsesprocent. Numerisk har afskaffelsen af *de facto*-flygtninge-begrebet haft størst betydning for (krigs)flygtninge fra Somalia og for personer, der er stærkt traumatiserede på

⁶⁶ Som eksempler på meddelelse af konventionsstatus i tilsvarende sager vedrørende enlige kvindelige *somaliske statsborgere*, der pga. tilhørsforhold til minoritet risikerede forfølgelse fra dominerende klan, kan nævnes Flygtningenævnets utrykte afgørelser af 11. november 2003 (statusændring), 10. december 2003 og 5. juli 2004. Et eksempel på konventionsstatus ifm. begrænset eller ingen politisk aktivitet er Flygtningenævnets afgørelse fra 18. september 2002 til irakisk statsborger, der ikke var politisk aktiv, men hos hvem myndighederne under en ransagning fandt digte, der var kritiske over for regeringen. I august 2003 blev meddelt konventionsstatus til en afghansk statsborger, der risikerede forfølgelse Wahdat og familiemedlemmer til personer, som han under en anholdelse flere år forinden var blevet tvunget til at angive til myndighederne (refereret i Formandsskabets Beretning, BR 12/77). En tjetjener, der risikerede forfølgelse fra de russiske myndigheders side pga. deltagelse i Tjetjenien krigen på tjetjenernes side blev tilsvarende meddelt K-status den 16. juni 2003 (utrykt afgørelse).

⁶⁷ Jf. de refererede afgørelser under pkt. 5.1.1 ved fodnote 18, og pkt. 5.1.3 ved fodnote 27.

⁶⁸ Jf. de refererede afgørelser under pkt. 5.1.1 I enkelte sager af denne karakter er der dog meddelt K-status, se således Flygtningenævnets afgørelse fra januar 2004 vedrørende en statsløs kurder fra Syrien, refereret i Flygtningenævnets praksisoversigter, www.fln.dk, sag nr. Syrien/2004/2.

grund af tidligere forfølgelse uden at de dog objektivt set længere er i risiko for forfølgelse, hvormod de øvrige grupper, der blev nævnt i forarbejderne til den pågældende lovændring dels ikke har repræsenteret et større antal tilladelser tidligere, dels synes at falde inden for rammerne af den nye beskyttelsesstatus.

Flygtningenævnet har hverken før eller efter lovændringen i 2002 været særlig stringent i relation til statusvalg, og som det tidligere var tilfældet med praksis for meddelelse af *de facto*-status, er der nu en række afgørelser, hvor der i stedet for B-status, formentlig rettelig burde være sket anerkendelse som konventionsflygtning.

Kilder

- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Hvidbog vedrørende lov nr. 365 af 6. juni 2002 om ændring af udlændingeloven og ægteskabsloven med flere love, Januar 2003
- Afgørelser fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
- UNHCR, Manual on Refugee Protection and the European Convention on Human Rights
- Lars Rehof i Den Europæiske Menneskeretskonvention med Kommentarer
- Dansk Flygtningehjælps database over afgørelser fra Flygtningenævnet
- Information fra Flygtningenævnet
- Flygtningenævnet, Formandskabets 12. Beretning 2003
- www.fln.dk
- www.flygtningenaevnet.dk
- Rigspolitiet – Udlændingeafdelingen, Status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere, 11. oktober 2004
- Lone B. Christensen m.fl. Udlændingeret, 2. udgave